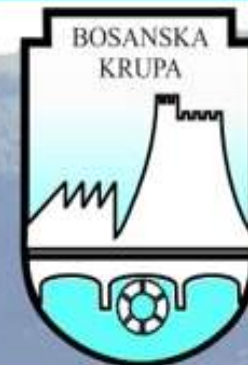

OPĆINA BOSANSKA KRUPA

AGENDA 21 za trajno održivu budućnost

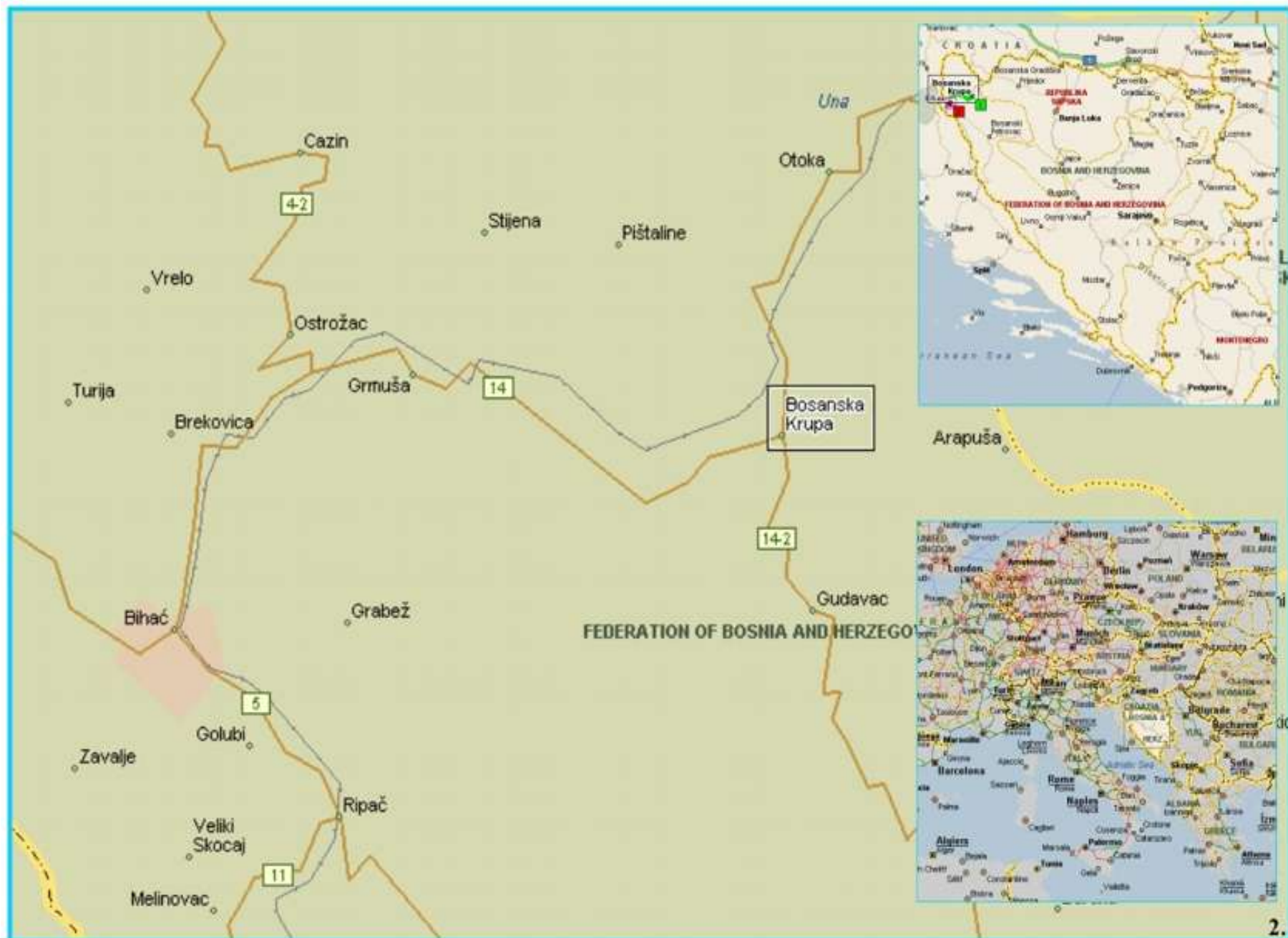
Prof. dr. Timi Ećimović

BOSANSKA
KRUPA

Agenda 21

Za trajno održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa

Bosanska Krupa, maj 2005.

Zahvala

Zajedno sa suradnicima zahvaljujem se svima koji su omogućili izradu ove Agende 21 za trajno održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa, jer je Agenda 21 prvi korak u smjeru ka boljoj budućnosti stanovništva općine Bosanska Krupa. Općina Bosanska Krupa je među onim općinama u Bosni i Hercegovini, čije stanovništvo se je najviše napatilo za vrijeme rata. Mislimo da ljudi u Bosanskoj Krupi zaslužuju svu pažnju kako lokalnih organa vlasti (općine, Unsko-sanskog kantona i Vlade Federacije), tako i međunarodnih organizacija: Evropske Unije i ostalih zemalja Evrope, Ujedinjenih Naroda svih drugih država i organizacija, koje humanitarno surađuju.

Zahvaljujem se na suradnji svima onima koji su surađivali do danas, a nadamo se suradnji onih, koji će nam pomoći na provedbi ove Agende 21 za trajnu održivost područja općine Bosanska Krupa.

Prof. dr. Timi Ećimović

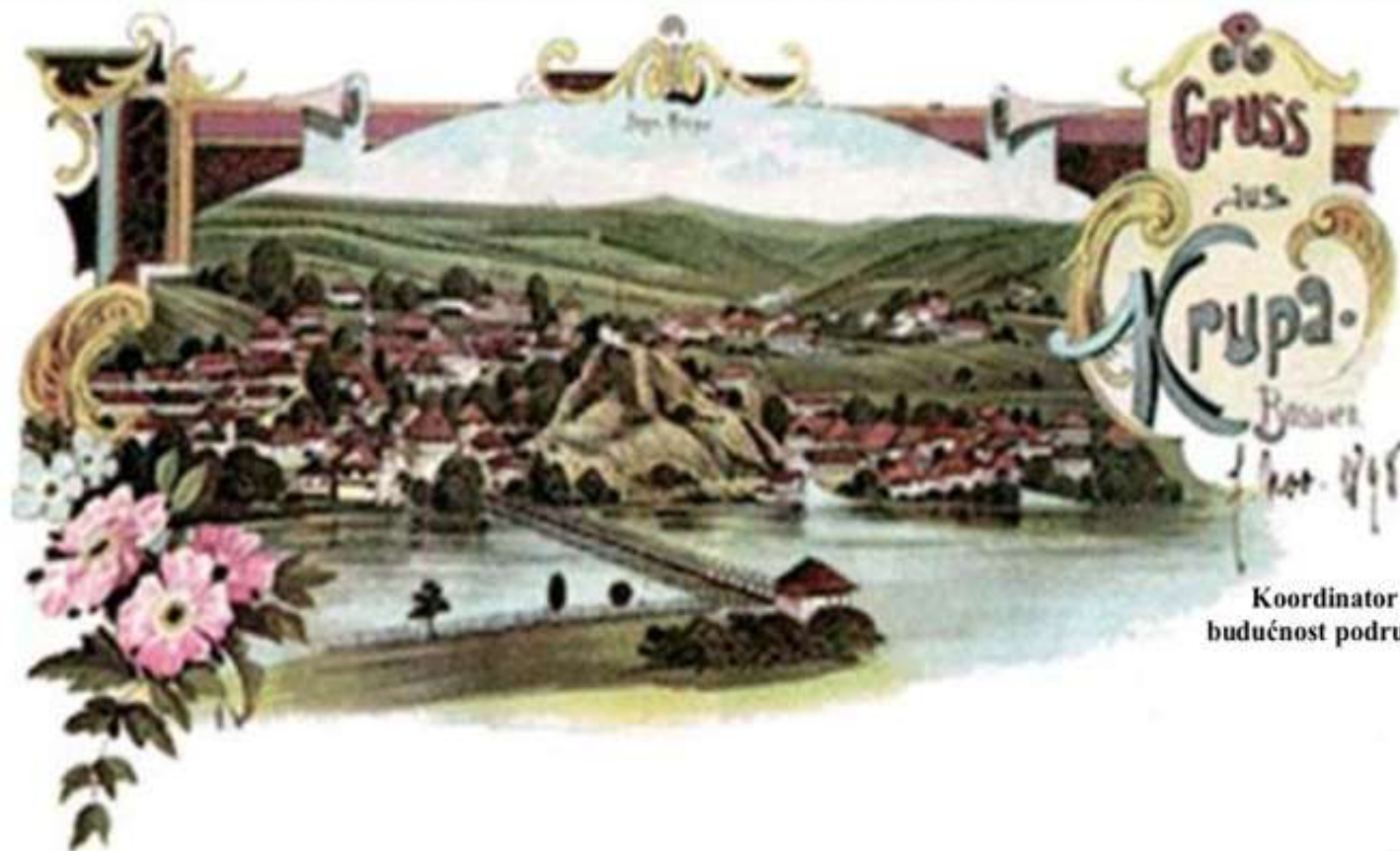
Predgovor

Agenda 21 za trajno održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa je program koji je nastao u suradnji prof. dr. Timija Ećimovića sa načelnikom općine gospodinom Hamdijom Grošićem, sa prijašnjim načelnikom općine gospodinom Džemaludinom Čauševićem, te sa članovima općinske uprave, škola, nevladinih organizacij i sa mnogim stručnjacima iz reda građana Bosanske Krupe. Ova ekipa volontera radila je sa zajedničkom željom da Bosanska Krupa ima bolje sutra. Paralelno sa Agendom 21 potrebno je aktivno koristiti i postojeće programe: Strateški plan razvoja općine Bosanska Krupa, Program razvoja turizma i rekreacije i druge. Autor Agende 21 za područje općine Bosanska Krupa je prof. dr. Timi Ećimović uz volontersku suradnju sljedećih ljudi dobre volje:

1. Ademir Mesić prof.informatike
2. Alija Topčagić dr.vet.med.
3. Alija Patković ing.zaštite na radu
4. Asima Mušić dipl.ing.arhitekture
5. Asima Skenderović dipl.ing.agronomije
6. Daira Zjakić nastavnik književnosti
7. Dedo Bešić privatni poduzetnik
8. Dubravka Porić dipl.ing.šumarstva
9. Džemaludin Čaušević prof.ind.predagogije
10. Edhem Dizdarević upravni pravnik
11. Enes Halilović prof. geografije
12. Enes Mustedanagić dr.vet.med.
13. Hakija Zolić ing.elektrotehnike
14. Hamdija Grošić ing.elektrotehnike
15. Hasan Oraščanin prof. sociologije
16. Hikmet Harbaš Eko Riba Krušnica
17. Idriz Ezić dipl.ecc

18. Ibrega Badnjević prof. istorije
19. Ibrahim Skenderović dipl.politolog
20. Igor Umičević predsjednik Lokalnog omladinskog vijeća
21. Ismet Sendić dipl.ing.šumarstva
22. Ilijaz Osmanagić vss.
23. Izolda Osmanagić prof.
24. Jusuf Dupanović dipl.ing.agronomije
25. Mumin Veladžić dipl.ing.agronomije
26. Mustafa Ramić dr.pedijatar
27. Nijaz Tatarević ecc
28. Refik Halkić privatni poduzetnik
29. Samir Porić dr.por.med.
30. Sanda Redžić ecc
31. Salih Suljanović nastavnik muzike.
32. Suad Mesić dr.prim
33. Teufik Sedić dip.ing.mašinstva
- i još mnogih koji nisu ovdje navedeni.

Volonterski tajnik Agende 21 za održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa: gospodin Fikret Harbaš iz općine Bosanska Krupa.
Tehnički tim za pripremu i obradu materijala Agende 21: gospođa Esma Hergić, gospođa Daira Zjakić, gospodin Ademir Mesić i gospodin Fikret Harbaš.
Koordinator Agende 21 za trajnu održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa: gospodin Hamdija Grošić, načelnik općine.

Koordinator Agende 21 za trajno održivu
budućnost područja općine Bosanska Krupa:

Hamdija Grošić, načelnik
Općina Bosanska Krupa
Trg Avde Čuka bb
77240 Bosanska Krupa
Telefon/fax: 037 471 084
e-mail: boskrupa@bih.net.ba

PRINCIP AGENDE 21 ZA TRAJNO ODRŽIVU BUDUĆNOST PODRUČJA OPĆINE BOSANSKA KRUPA JE U DEMOKRATSKOM PRISTUPU I UČEŠĆU ŠTO VEĆEG BROJA STANOVNIKA OPĆINE. BILO KO, KO MISLI DA IMA NEŠTO ZA DODATI, PROMIJENITI ILI PREDLOŽITI PO SADRŽAJU OVE AGENDE 21 ZA TRAJNO ODRŽIVU BUDUĆNOST PODRUČJA OPĆINE BOSANSKA KRUPA, DOBRODOŠAO JE DA TO UČINI. KOORDINATOR AGENDE 21 JE NAČELNIK OPĆINE BOSANSKA KRUPA GOSPODIN HAMDİJA GROŠIĆ I MOLIMO VAS DA MU PISMENO PREDLOŽITE VAŠA ZAPAŽANJA.

Uvod

Agenda 21 je program aktivnosti stanovnika na određenom području, koji žele da sutra žive sukladno sa stvarnim mogućnostima prirode, prostora i okoliša, kao i političke, ekonomske i socijalne stvarnosti. Kao takva Agenda 21 za područje općine Bosanska Krupa nastaje na ruševinama iz rata i poslije deset godina, a sa namjerom da omogući stanovnicima trajno održivu budućnost u trećem tisućljeću naše dobi

Na Skupu o Zemlji u Rio de Janeiru juna 1992. godine postavljeni su temelji za trajno održivu budućnost prihvatanjem "Agende za promjenu", koja postavlja sadržaj programa usmjeravanja Zemlje, nekih područja (kontinenti, države, pokrajine, općine, privredni subjekti itd.) u smislu trajno održive budućnosti. Deset godina kasnije u Johannesburgu u Južnoafričkoj Republici, augusta/septembra, ponovno je potvrđena Agenda 21 i ostali sadržaji potrebni za usmjeravanje života u novonastalim vremenima velikih promjena na Zemlji sistem klimatskih promjena i političko-ekonomsko-socijalni sistem naše civilizacije (globalizacija, internacionalizacija, slobodna trgovina, transport, energija itd.). Na taj način Ujedinjeni Narodi postavili su platformu, koju mogu stanovnici koristiti sa namjerom da svoje područje, njegovu prirodu i političku, ekonomsku, kao i socijalnu stvarnost, prilagode uvjetima života.

Općina Bosanska Krupa doživjela je kataklizmu u zadnjem ratu. Po završetku rata stanovništvo se našlo u situaciji da treba uspostaviti sve osnovne potrebe za život: od krova nad glavom, hrane i vode, odjeće i obuće, medicinske pomoći i svih ostalih vidova civilizacije, i to sve na zgarištu. Tako je primarna obnova omogućila život, ali samo na osnovnom nivou. Danas, toliko godina poslije rata, stanovništvo općine Bosanska Krupa nalazi se u situaciji da se bori za bolje sadržaje, ali sa malim mogućnostima. Pored osnovnih životnih potreba za bolje sutra treba obezbijediti i duhovnu nadgradnju. To je izazov današnjeg stanovništva Bosanske Krupe i to su sadržaji projekata, koji bi im omogućili bolje sutra.

Izradom Agende 21 za područje općine Bosanska Krupa namjera nam je bila da osvijetlimo probleme sadašnjice i sutrašnjice, da zacrtamo osnove života sutra, da postavimo sadržaje potrebnih projekata u uvjetima sadašnjice i velikih promjena na Zemlji.

Sistem klimatskih promjena, kao i zaštita prirode, prostora i okoliša, sadržaji su koji traže nova rješenja. Bolji uvjeti života stanovništva bit će osnova i predstavljat će razliku od ostalih područja, koja će rezultirati u opstanku stanovništva na području i tako omogućiti politički, socijalni i ekonomski život i mogućnosti odgoja djece, kao jedinog bogatstva koje imamo.

Poseban sadržaj Agende 21 proizlazi iz prirode područja općine Bosanska Krupa. Rijeka Una je osnova i ona je po riječima dr. Nijaza Abadžića jedna, jedina i jedinstvena. Tako se danas nalažu obaveze, koje su usko povezane sa tim sadržajem. Moguće je kraće se izraziti, tako da su uvjeti života po sadržaju vezani sa kvalitetom prirode i obratno. Sutra će biti dobro, samo ako je ta sprega života i prirode uravnotežena tako da je život moguć. Taj uvjet zahtijeva velike napore već u fazi planiranja, a u provedbi sadržaja velike materijalne izdatke.

Ti materijalni izdaci su svakako preveliki za mogućnosti općine Bosanska Krupa, kantona, pa i Federacije. Mislimo da je moguća provedba samo uz pomoć i suradnju međunarodnih institucija: Evropske Unije, Ujedinjenih Naroda i drugih. U tom smislu mislimo da imamo prijedloge projekata, koji su sukladni zahtjevima i mogućnostima.

Na racionalan način ćemo prezentirati sadržaje, koji mogu omogućiti normalan život u Bosanskoj Krupi sutra. Korak naprijed predstavlja ocjena stanja. Na toj osnovi se planiraju sadržaji života, koje je potrebno urediti. Osnovna misao je u jedinoj vrijednosti čovjeku. Taj dio bogatstva područja općine Bosanska Krupa je najviše izgubljen, pa se zato na povratku i porastu stanovništva i zasniva ova Agenda 21. Cilj Agende 21 je da se obnove osnove života stanovništva i zaštiti priroda, te tako zaustavi odlazak stanovništva. Ili, bolje rečeno da se na osnovu uvjeta života omogući povratak stanovništva, te dolazak novog stanovništva.

Postavljajući osnovnu vrijednost na stranu stanovništva i uvjeta života unutar područja općine Bosanska Krupa, postavlja se novi temeljac obnovi. Sada neprihvatljivi uvjeti niska kvaliteta standarda stanova i kuća, puteva, kanalizacije, komunikacija, škola, korištenja energije, te posljedice rata, može se nadomjestiti sa sadržajima promjene na pozitivnu stranu. Potrebno je identificirati projekte i njihov utjecaj na postavljeni cilj i na taj način pomoći promjeni na bolje uvjeta života. Takovim pristupom imali bismo bolje osnovne uvjete od mnogih drugih mjesta u Bosni i Hercegovini.

Sadašnji problem smanjenog broja stanovnika i odlaska stanovništva u područja sa boljim uvjetima života bismo na taj način zaustavili i omogućili pozitivne trendove. Isto tako sa pozitivnim radovima na obnovi i uključivanjem stanovništva u pripreme i provedbene radove bismo dobili dizanje svijesti stanovništva i bolje rezultate rada.

Danas i ubuduće najveći problem Zemlje, pa tako i područja općine Bosanska Krupa su djelovanje promjena sistema klimatskih promjena. Izradom Agendom 21 za trajno održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa želimo zacrtati i izraditi mogućnosti i načine za smanjivanje utjecaja i djelovanja sistema klimatskih promjena na prirodu, prostor i okoliš. Isto tako važno je pripremiti sadržaje, koji će biti u uvjetima djelovanja sistema klimatskih promjena najviše zahvaćeni i to: nivo tekućih i ostalih voda, promjene sastava biljnog i životinjskog svijeta, češće poplave i sušni periodi, pojava kratkotrajnih, ali mnogo jačih vjetrova, promjena lokalne klime po temperaturama, koje će rasti, po padavinama, koje će u kraće vrijeme imati veće količine vode, povećavanje ili smanjivanje plodnosti poljoprivrednih površina, promjene sadržaja šuma, erozija poljoprivrednih i drugih površina itd.

Agenda 21 za trajno održivu budućnost područje općine Bosanska Krupa je dokument, koji se ne postavlja sa nepogrešivošću, nego mislimo da je otvoren dokument, koji se sa vremenom dopunjava i tako prilagođava novim uvjetima.

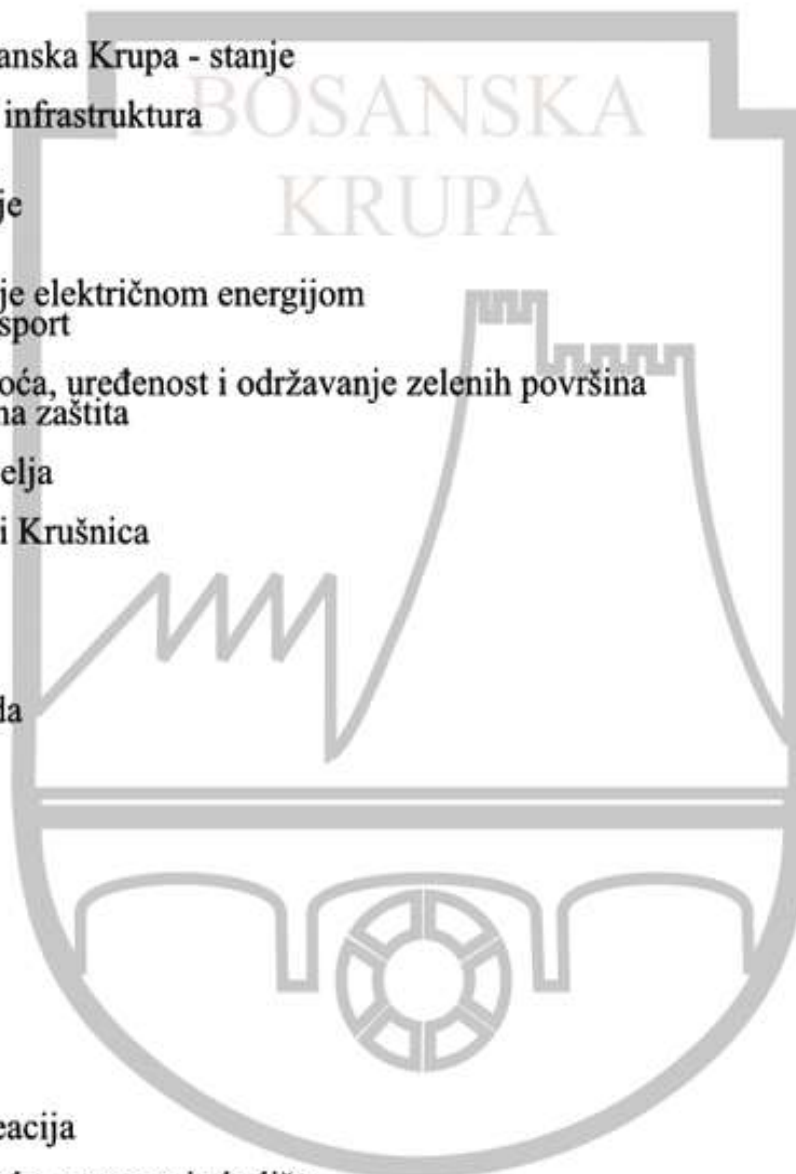
Prihvatanjem Agende 21 za područje Bosanske Krupe, općina dobija novu kvalitetu rada. Rješavanje uvjeta života je osnovni sadržaj svake lokalne uprave, ali iz mnogo uzroka, i u mnogim lokalnim upravama širom svijeta se sve manje i manje rješavaju baš ti problemi. Tako se sa provedbom Agende 21 povezuju sadržaji, koji su od najvećeg značaja za povećavanje mogućnosti života stanovništva općine Bosanska Krupa da imaju bolju sutrašnjicu.

Smatramo da je od najvećeg značaja da ova Agenda 21 postane sadržaj života svih nas i tako postane motiv svake porodice i stanovnika naše općine. U tom smislu mislimo da bi svaki stanovnik općine Bosanska Krupa dobio svoju kopiju Agende i na njoj surađivao.

Sadržaj

1. Općina Bosanska Krupa - stanje
2. Komunalna infrastruktura
 - 2.1. kanalizacija
 - 2.2. komunikacije
 - 2.3. otpad
 - 2.4. ceste
 - 2.5. snabdijevanje električnom energijom
 - 2.6. gradski transport
 - 2.7. grijanje
 - 2.8. gradska čistoća, uređenost i održavanje zelenih površina
 - 2.9. protivpožarna zaštita
3. Mjesta i naselja
4. Rijeke Una i Krušnica
5. Šume
6. Energetika
7. Poljoprivreda
8. Školstvo
9. Kultura
10. Zdravstvo
11. Transport
12. Privreda
13. Turizam
14. Sport i rekreacija
15. Zaštita prirode, prostora i okoliša

1. Općina Bosanska Krupa - stanje

Područje općine Bosanska Krupa se teritorijalno nalazi u slivu rijeka Une i Krušnice. Najveći dio grada Bosanske Krupe nastao je na niskom prijevoju između Huma i Starog grada na nadmorskoj visini od 156 metara i u proširenom dijelu rijeke Une. Otoka, drugo središte unutar općine, nastalo je nešto sjevernije od Bosanske Krupe, na rijeci Uni.

Općina Bosanska Krupa je prije rata zauzimala prostor od 778 km². U toku rata došlo je do otcjepljenja općina Bužim i Krupe na Uni, tako da općina Bosanska Krupa danas zauzima prostor od 556 km².

Općina Bosanska Krupa nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine. Graniči sa općinama: Bihać, Cazin, Bužim, Bosanski Petrovac, Sanski Most, Bosanski Novi, Krupa na Uni i Dvor u Republici Hrvatskoj. Međunarodna rijeka Una, koja izvire u Republici Hrvatskoj i malo zatim teče kroz Bosnu i Hercegovinu, odnosno njenim sjeverozapadnim dijelom, jeste i centralna karakteristika općine i Unsko-sanskog kantona. Putnim komunikacijama općina je povezana unutar kanton a na jug do općine Bihać, odnosno i do ostalih graničnih općina i Republike Hrvatske, a šire se nadovezuje na mrežu putnih komunikacija Balkana, Južne i ostalih dijelova Evrope.

PEDOLOŠKE KARAKTERISTIKE ZEMLJIŠTA

Osnove doline Une i bosanskokrpskog proširenja sastavljene su od trijaskih dolomita i krečnjaka sa primjesama rožnica i gline. Tako je bosansko-krupsko proširenje uokvireno krečnjačkim amfiteatrma jurske starosti.

U kontinentalnom okviru bosanskokrupske općine formiraju se bregovita tla i to:

- * smeđa duboka tla i deluvijalna tla vrtača na tvrdim krečnjacima i dolomitima,
- * smeđa duboka tla na krečnjacima i dolomitima,
- * smeđa plitka tla posmeđena i podzolaste crvenice na jedrim krečnjacima i dolomitima,
- * posmeđene plitke crvenice na jedrim krečnjacima i dolomitima.

U prostranom dijelu centralne površine bosansko-krupskog proširenja, na vrlo debelim pleistocenskim i aluvijalnim naslagama, razvila su se dolinska tla i to:

- * aluvijalno-karbonatna tla na pijescima i ilovačama (čine tlo u centru proširenog dijela kotline uz obale Une, uglavnom su to oranice),
- * aluvijalno-deluvijalno-bikarbonatna glejna tla (matični supstrat ovog tla je nanos ili pjeskovito-ilovasti sediment, ova tla su pod oranicama i livadama).

KLIMATSKE KARAKTERISTIKE

U bosansko-krupskoj općini vlada kontinentalna klima što se ogleda po visokim temperaturama u ljetnim mjesecima, a srednja godišnja temperatura iznosi 10,8 °C. Takođe postoji vrlo skokovit prelazak temperatura između zime i proljeća (mjesec mart 5,6 °C - mjesec april 11,1 °C).

Jesen je godišnje doba sa najvećom količinom padavina, zatim proljeće, tako da jesen i proljeće predstavljaju vlažne dijelove godine i zajedno imaju prosječno 723 mm/m² padavina.

Kiše, koje se izliju za vrijeme proljetnih i jesenjih mjeseci, dugotrajne su, tihe, obilne i obično izazivaju poplave.

Snježni period traje u prosjeku 127 dana godišnje. Bosanska Krupa je područje sa visokim procentom relativne i apsolutne vlažnosti zraka.

Dolina Une uvjetuje i pojavu i pravce regionalnih i lokalnih vjetrova. Pokazatelji govore da su najučestaliji vjetrovi iz:

- * jugozapadnog kvadranta 13,8%,
- * sjeverozapadnog kvadranta 22,90%.

Olujnih vjetrova dosada nije bilo, a najsnažniji se vjetrovi javljaju u februaru.

DEMOGRAFSKI PODACI

Stanovništvo po mjesnim zajednicama 2004. godine je :

R.B	Mjesna zajednica	Broj stanovnika
1	Mahmi Selo	2067
2	Jezerski	3505
3	Pitaline	1523
4	Otoka-Centar	3080
5	Otoka II	2550
6	Hodinac	830
7	Krupa II	4320
8	Krupa-Centar	4961
9	Zalug	1521
10	Halki i	587
11	Stari Grad	1740
12	Zalin	178
13	Arapuša	197
14	Veliki Dubovik	102
15	Jasenica	201
16	Veliki Badi	1691
17	Ostružnica	1203
18	Ljusina	997
19	Ivanjska	454
20	Radi	395
21	Suvaja	251
22	Gornji Petrovići	198
23	Vranjska	222
	UKUPNO	32753

Starosna struktura stanovništva 2004. godine je bila:

Starosna struktura	Do 18 god.		18-35		35-65		65 i više	
		%		%		%		%
2004.	12 281	38	8 188	25	9 015	27	3 310	10

Analizom postojećeg stanja došli smo do podatka da je gustina naseljenosti 5,8 stanovnika po km². U općini su bile karakteristične migracije stanovništva kako dnevne i sedmične, tako i stanovništva na privremenom radu u inozemstvu. Po podacima popisa iz 1981. godine sa područja općine na radu u inozemstvu je bilo 2.993 ili 5,4% ukupnog stanovništva. Cijeni se da je situacija danas mnogo drugačija i da je veći broj stanovništva u dijaspori (tačan broj se ne zna).

Prirodni priraštaj općine Bosanska Krupa izgleda tabelarno ovako:

	1990.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.
ivo rođeni	1.035	15	250	358	297	92
Umrli	406	95	90	100	100	15
Prirodni priraštaj	629	-80	160	258	197	77
Umrli dojenčad	17	-	-	1	1	-

Negativan prirodni priraštaj pojavio se 1995. godine zato što je veliki broj beba rođen u Kantonalnoj bolnici u Bihaću. S obzirom na to da je to bila godina povratka u Bosansku Krupu, nisu bili stvoreni uslovi u "Domu zdravlja" Bosanska Krupa za porođaj beba. Takođe treba napomenuti da se i dalje veliki broj beba rađa u Kantonalnoj bolnici u Bihaću.

Na području općine Bosanska Krupa registrovano je 268 ratnih vojnih invalida sa preko 50% invaliditeta.

Prema evidenciji Organizacije porodica šehida ukupan broj samohranih majki je 267.

VODOTOCI

Pored toka Une i Krušnice za razvoj općine Bosanske Krupe karakteristične su i etaže izvora na kontaktu krečnjačkog okvira, pa se javljaju izvori i vrela različitog intenziteta. Tok Une je jako razvođen u bosansko-krupskom proširenju, što je posljedica izrazito intenzivne bočne erozije i pojave, odnosno izgradnje naplavina sedre.

Na području općine Bosanska Krupa u Unu se ulijeva više potoka, a na sjevernom dijelu grada sa desne strane u Unu, ulijeva se rijeka Krušnica.

Maksimalan vodostaj se javlja sa intenzitetom i do 5 m relativne visinske razlike, zato visoke vode izazivaju poplave sa dužim ili kraćim intervalima.

Srednji mjesečni nivo vodostaja na Uni iznosi cca 1,84 m, a srednji godišnji cca 1,15m.

Na području Bosanske Krupe, odnosno njene najbliže okoline, javljaju se i izvori, karakteristični u dvije etaže. Izvori značajni za ovu etažu u području Bosanske Krupe javljaju se u dolini Krušnice. Djelomično su izvori vezani za gravitacijsku vodu, koja kao podzemna voda cirkulira kroz krečnjake kontinentalnog okolnog prostora. Na udaljenosti cca 5 km od grada nalazi se izvor rijeke Krušnice, koji je jedan od najizdašnijih u Evropi. Na izvoru je smještena hidrocentrala koja je u funkciji, a u vlasništvu je "Elektrodistribucije" Bihać.

Opća karakteristika za pomenute resurse je da do sada nisu bili u dovoljnoj mjeri korišteni, odnosno uključeni u razvoj. Ovi su potencijali korišteni nedovoljno (posebno vode), ekstenzivno (zemljište) i sporadično (prirodne vrijednosti).

OSTALI PRIRODNI RESURSI

Zemljište kao prirodni i uslovni resurs za poljoprivrednu proizvodnju zaslužuje veliku pažnju u svim strateškim planovima, projektima, te analizama stanja. S toga iznosimo podatke o raspoloživosti i zemljišnim površinama na području Općine Bosanska Krupa:

KATEGORIJA	Ha		
Ukupna površina zemljišta	55.715		
Obradivo zemljište	Privatno	Dravno	Ukupno
Oranice i bašte	13.269,68	3.615,32	16.885
Vodnjaci	373,37	100,63	474
Livade	2.765,67	1.459,33	4.225
OBRADIVO UKUPNO	16.408,72	5.175,28	21.584
Pašnjaci	1.933,00	4.277,04	6.210
SVEUKUPNO POLJOPR.	18.341.72	9.452,32	27.794

Dakle, ukupno poljoprivredno zemljište jeste 27.794 ha što iznosi 49,88% od ukupnog zemljišta područja općine Bosanske Krupe.

Površina Bos. Krupe čini 1,02 % od ukupne površine BiH-e.

POLJOPRIVREDA

Minimalna površina obradivog zemljišta po stanovniku je 0,17 ha u BiH odnosno se približava ovom limitu, a na području općine Bosanska Krupa obradivog zemljišta po stanovniku je 0,52 ha.

Kontinuirano su prisutni razni oblici trajne ili privremene promjene namjene poljoprivrednog zemljišta, što predstavlja velike gubitke u poljoprivrednoj proizvodnji.

Osnovni problem poljoprivrednog sektora je neobrađenost oranica, kako na području cijele BiH, tako i na području općine Bosanska Krupa. U državnom vlasništvu je 3.615 ha oranica, koje treba rješavati na takav način da ta kvalitetna zemlja dođe u ruke zainteresovanih za ekološku/organsku modernu i rentabilnu poljoprivrednu proizvodnju.

Procjenjujemo da na području općine ima oko 5.000 seoskih domaćinstava, da 50 % njih živi isključivo od poljoprivrede i da nemaju drugih primanja.

Naše poljoprivredna gazdinstva karakterišu mali usitnjeni posjedi, razbacani na 5-6 parcela, što otežava organizaciju proizvodnje i umanjuje njenu rentabilnost.

Pregled broja posjednika zemljišta po veličini:

0-1 ha	1-2	2-3	3-5	5-10	10 i više	ukupno
8.869	2068	1281	1593	1600	588	15.999

Sjetvene površine na području općine se povećavaju iz godine u godinu. U proljetnoj i jesenjoj sjetvi 2004. godine prema procjenama pod kulturama je bilo 7.145 ha. Najveće površine zauzimaju djeteline i trave, a od žita vodeća kultura je kukuruz.

Stočni fond, uništen tokom rata, lagano se oporavlja, na što utiču projekti uvoza stoke, kao i reprodukcija stoke u samostalnoj režiji proizvođača. Prema predratnim podacima sadašnje brojno stanje stoke predstavlja oko 50 % od predratnog broja, a prema procjeni ono trenutno izgleda ovako:

Brojno stanje stoke:

KATEGORIJA	BROJ
Goveda / krave i steone junice/	5.000
Ovaca	6.000
Konja	150
Koza	300
Svinja	750
Peradi	30.000
Ko nica p ela	2.000

Mrežom otkupa mlijeka pokrivena su sva područja, gdje ima uslova za organizaciju otkupa, dovoljne količine mlijeka i riješena infrastruktura. Otkupljivači su mljekare Megle-Bihać i Milex-Jezerski.

Dobijeni podaci iz mljekara pokazuju sljedeće stanje:

Mljekara	Broj otkup. mjesta	Broj kooper.	Otkupljene kol. Mlijeka lit.
Megle	32	1063	3.334.984
Milex		240	715.016

Podaci obuhvaćaju područje općine za period od 01.01.2004. godine do 30.11.2004. godine, a za isti period u prethodnoj godini otkupljene količine od strane mljekara su iznosile oko 2,5 miliona litara, što pokazuje napredak ove proizvodnje na našem području.

Istraživanja su pokazala da je u 2003. godini uvoz mlijeka i mliječnih proizvoda u BiH za oko 30 puta veći od izvoza, te da BiH uvozi više od 50% svojih potreba za mlijekom i mliječnim proizvodima.

Rješenje ove situacije je u povećanju stočnog fonda, izmjeni pasminskog sastava, povećanju mliječnosti po grlu i povećanju količina otkupljenog mlijeka.

Proizvodnja mlijeka je u BiH uslovima motor razvoja ukupne poljoprivrede, uslov za radni angažman stanovništva i iskorištavanje poljoprivrednih resursa.

Ovu proizvodnju moramo tretirati kao strateško opredjeljenje.

Druga po važnosti je povrtlarska proizvodnja, koja se trenutno nalazi na dosta niskom nivou razvijenosti i uglavnom je proizvodnja za vlastite potrebe domaćinstva. Ova proizvodnja za tržište zaživjet će tek kada se pokrenu prerađivački kapaciteti Agrokomerca iz Velike Kladuše. Rezultati pokušaja pokretanja proizvodnje za preradu u prethodnim godinama nisu ispunili očekivanja proizvođača. Razlozi tome su niske otkupne cijene proizvoda, skupa modernija proizvodna tehnologija (sistem proizvodnje pod folijom, sistem za navodnjavanje i dr.), te sve češća pojava elementarnih vremenskih nepogoda (suša, poplave, grad, mrz), koji su rezultanta djelovanja sistema klimatskih promjena.

Na području Općine pokreće se proizvodnja povrća u zatvorenom prostoru - staklenicima i plastenicima. U zadnje dvije godine uz pomoć Luteranskog saveza, nevladine organizacije, proizvođači su postavili 22 plastenika.

Primjećujemo na terenu da poljoprivrednici proširuju ovu proizvodnju nabavkom novih plastenika, te smatramo i očekujemo da bi se ovaj vid proizvodnje mogao razvijati i postati izvor primanja određenom broju porodica, za šta ćemo se i sami zalagati.

Voćarstvo je takođe vid proizvodnje koji treba razvijati na našim prostorima Prilagođavajući izbor sorti i vrsta, te tehnologiju proizvodnje uslovima proizvodnog područja i zahtjevima tržišta.

Iako se u katastarskoj evidenciji naše Općine pod voćnjacima vodi 474 ha površina, možemo reći da su naši postojeći voćnjaci stari, u slabom stanju, oboljeli i heterogeni po zastupljenosti voćnih vrsta, a ujedno sa jako niskim prinosima.

Strukturu zasada i tehnologiju proizvodnje voća treba što prije prilagođavati uvjetima ekološke proizvodnje, jer se voćarska proizvodnja pokazuje kao vrlo rentabilan vid poljoprivredne proizvodnje u BiH, pogotovo u uslovima navodnjavanja.

Voćarska proizvodnja se može organizirati na manjim posjedima uz samozapošljavanje i obezbjeđenje značajnijeg profita po jedinici površine, s toga će se i značajnija sredstva iz budžeta Federacije i USK-a izdvajati za razvoj ove proizvodnje.

Najzastupljenije voćarske proizvodnje na području općine su šljiva i jabuka, čiji se dobar rod bilježi skoro svake godine.

Pčelarstvo je grana poljoprivrede kojom se na našem području bavi oko 80 proizvođača, koji ukupno imaju oko 2000 košnica pčela. Ovi proizvođači su okupljeni u Udruženje pčelara pod nazivom "Lipa - Bosanska Krupa".

Interesantan je podatak do koga smo došli nakon snimanja stanja poljoprivrede u BiH, koji govori da je u okviru poljoprivredne proizvodnje jedino pčelarstvo poslije rata podignuto na viši nivo proizvodnje u odnosu na predratno stanje.

Na području općine postoji ukupno 5 udruženja poljoprivrednika. Prvo osnovano udruženje je bilo Udruženje pčelara. U 1999. godini osnovana su dva udruženja na inicijativu donatorskih organizacija, koje su svoje donacije ili tehničku pomoć uslovljavale formiranjem takvih udruženja. Tako su bili osnovani Udruženje poljoprivrednika « Agro Una » u Pištalinama i « Povratnik » na Velikom Badiću.

Oba udruženja su pod nadzorom Kantonalnog Udruženja poljoprivrednika (KUP-a), koje im je dodijelilo na korištenje mehanizaciju po principu mašinskog prstena - zajedničkog korištenja.

Dosadašnja praksa je pokazala da udruženja formirana na osnovu vanjske inicijative imaju slabu održivost zbog visokih i nerealnih očekivanja članova udruženja, koji očekuju konkretnu finansijsku pomoć.

U 2003. godini registrovana su još 2 udruženja: «Jezerški» u Jezerskom i «Aktiv žena Otoka» u Otoci Bosanskoj.

Udruženja poljoprivrednika su važna za razvoj poljoprivrede, daleko je bolje kada nastaju inicijativom samih poljoprivrednika. Njihov cilj je promocija i zaštita interesa proizvođača i njihovog rada.

Na području općine postoje 2 poljoprivredne zadruge: ZZ Krupa i ZZ Otoka, prema informaciji dobivenoj od direktora ZZ Otoka ta zadruga je među prvim na Unsko-sanskom kantonu, koja je usklađena sa odredbama Općeg Zakona o zadrugama u BiH, koji reguliše problematiku zadrugarstva u BiH.

U skorije vrijeme očekujemo donošenje Zakona o poljoprivredi i Zakona o podsticajima, koji će, nadamo se, uticati na pozitivnije uređenje poljoprivredne proizvodnje.

PRIVREDA- stanje 2004. godina

Općina Bosanska Krupa zauzima površinu od 55 715 ha ili 557 km². Prema načinu korištenja zemljišta općina raspolaže sa 27 794 ha poljoprivrednog i 26 379 ha šumskog zemljišta.

Prema procjeni (2004.) općina ima 32 753 stanovnika i 23 mjesne zajednice. Prema podacima dobijenim od Penzijsko-invalidskog osiguranja i Mirovinsko-invalidskog osiguranja (PIO i MIO) Bihać, na području općine Bosanska Krupa u septembru 2004. godine bilo je zaposleno 3205 radnika, a u decembru 2004. godine 3100. Iz ovog se vidi da je došlo do smanjenja broja zaposlenih za 105 radnika. Prema podacima Biroa za zapošljavanje evidentirano je 3443 lica koji traže posao. Prosječni lični dohodak za 11-ti mjesec na općini Bosanska Krupa iznosio je 520,47 KM. Na osnovu podataka dobijenih iz Porezne uprave Bosanska Krupa, na području općine registrirano je 619 pravnih subjekata i to:

❖ DOO 344	❖ Advokatska djelatnost 7
❖ Zanatske radnje 61	❖ Stomatolozi i apoteke 5
❖ Ugostiteljske radnje 82	❖ Ostale djelatnosti 10
❖ Trgovačke radnje 67	
❖ Auto-prevoznici 11	
❖ Poljoprivredna djelatnost 16	
❖ Knjigovodstvena djelatnost 16	
	UKUPNO 619

Stopa zaposlenosti na području općine je 13,63% od radno sposobnog stanovništva (15-65 godina starosti).

Shodno našim raspoloživim prirodnim resursima i ljudskim potencijalom u toku ove godine, urađen je STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPĆINE BOSANSKA KRUPA u kojem su određene 3 strateške grane razvoja i to: prerada drveta, poljoprivreda sa akcentom na stočarstvu, i turizam. Naravno, nisu zapostavljene ni ostale grane privređivanja, kao što su: građevinarstvo, promet roba i metaloprerađivačka industrija, koje će dati svoj doprinos u zapošljavanju i razvoju općine.

VODOOPSKRBA

Gradskim vodovodnim sistemom upravlja Javno Komunalno Preduzeće „10. Juli“, i ono vodom snabdijeva preko 4 100 domaćinstava. Ukupna količina vode, koju ovo preduzeće zahvata i pumpa sa svojih izvorišta, iznosi 102 l/s. Ova količina vode je prosječna količina u toku cijele godine. Tokom čitave godine naš sistem radi tako da nemamo redukcija niti obustava. Sistem je podijeljen u sedam zona. Tendencija je da vodocrpilište Ade bude glavno vodocrpilište za općinu Bosanska Krupa.

KVALITET VODE

Kontrola kvaliteta uzoraka sirove vode, kao i uzoraka vode sa mreže završene u toku 2002. godine, pokazivale su da nema većih zagađenja kako na sirovoj vodi, tako i na vodi na kojoj je izvršena dezinfekcija, osim u zonama III, VI i VII koje se snabdijevaju sa izvorišta Zidine. Ovo izvorište kontaminirano je i analize pokazuju povećanje koncentracije amonijaka. Radi toga ovih dana su pri kraju aktivnosti na povezivanju vodovoda Bosanske Krupe i Bosanske Otoke, tako da će i ove zone u narednom periodu imati kvalitetnu vodu.

Fizičko - hemijske analize sirove vode na ostalim izvorištima ne pokazuju pogoršanje, osim u nekim slučajevima gdje dolazi do pojave bakterija svježeg fekalnog porijekla, što ukazuje da instalacije u istim nisu ispravne. Preduzeće vrši redovnu analizu na 16 mjesta raspoređenih u svim zonama i uzima sirove uzorke vode sa tri izvorišta, osim izvorišta Zidine, koje je kontaminirano i nema potrebe da se uzima uzorak. Bez obzira na vremenska pogoršanja naša izvorišta nisu mijenjala kvalitet. U posljednjih 5 godina u Higijensko - epidemiološkoj službi Doma zdravlja Bosanska Krupa nije zabilježen niti jedan slučaj zaraznog oboljenja, koje bi upućivalo da je zaraza nastala zbog nekvalitetne vode.

DISTRIBUTIVNA MREŽA

Distributivni vodovodni sistem Bosanske Krupe je prilično dugačak (oko 71 km osnovne mreže), a cjevovodi su rađeni od različitih materijala (lijevano željezo, azbest, cement, PVC, PE, čelik, pocinčano i daktilnolijevano željezo). Najstariji dio mreže se nalazi u zoni I, tj. u centru grada, gdje postoje veliki gubitak, jer u istoj zoni nalaze se dvije vodovodne mreže stara i nova, koja je izgrađena donacijom EU. Obje mreže su u funkciji, s tim što se na staroj vodovodnoj mreži nalaze svi priključci, pa je iz tog razloga ona još uvijek u funkciji. U čitavom sistemu praktično je isti pritisak (PN 7), osim u višim područjima koji se nalaze na sistemu prepumpnih stanica gdje su pritisci različiti. Postoje još neke gradske zone, koje nisu obuhvaćene vodovodnim sistemom, za koje je potrebno izraditi prepumpne stanice. U zoni I jedna prepumpna i u zoni II dvije prepumpne stanice. Dužina vodovodne gradske mreže je 91,2 km

KANALIZACIJA

Problem kanalizacije možemo smatrati najvećim infrastrukturnim problemom na području naše općine, jer se stanje može slobodno nazvati kritičnim. U Bosanskoj Krupi, nakon rata je veliki dio kanalizacione mreže ostao začepljen, a preduzeće ne posjeduje adekvatnu mehanizaciju za pročišćavanje kanalizacije. Za Bosansku Otoku se slobodno može reći da nema kanalizaciju primjerenu gradskom naselju. Budući da su mnogi kanalizacioni vodovi nekvalitetno izgrađeni i postoji istjecanje fekalnih voda iz njih, smatramo da postoji potencijalna opasnost kontaminiranja zaliha podzemne pitke vode. Također, na području naše općine ne postoje nikakva postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, već se one direktno ispuštaju u recipient.

Skoro sve površinske vode koje se prikupljaju sa javnih površina su spojene na gradske fekalne kolektore, što čini mješoviti sistem odvodnje otpadnih voda. Najveći nedostatak postojećeg sistema je taj što se u toku zimske službe abrazivni materijal nakuplja u uličnim slivnicima i kanalizaciji.

Na osnovu svega ovoga smatramo da bi bilo potrebno obnoviti i prilagoditi postojećem stanju idejni projekat kanalizacije, koji je prije rata urađen za Bosansku Krupu, i isti takav uraditi za Bosansku Otoku, te planski rješavati pojedina područja, koja bi na kraju činila cjelovit i povezan sistem. Također bi bilo nužno u naseljima seoskog karaktera pokrenuti rješavanje odvodnje otpadnih voda, barem u tolikom obimu da se zaštite njihova lokalna izvorišta, te da se spriječi moguće izbijanje epidemija.

KRUTI OTPAD

Trenutno se na području naše općine vrši odvoz krutog otpada na uređenu deponiju Krivodol, koja je udaljena cca. 12 km od Bosanske Krupe. Deponija zauzima površinu oko 1,8 ha i ima kapacitet od 165000 m³. Koristi se od 2000. godine, kao zajednička deponija za općine Cazin, Bužim i Bosanska Krupa. Na njoj se odlaze samo otpad iz domaćinstava i ustanova, dok se opasni otpad (medicinski, hemijski itd.) na njoj ne tretira. Prema procjenama deponija je zapunjena oko 50% i sa ovakvom dinamikom zapunjavanja ona će biti iskorištena do kraja 2006. godine

Komunalno preduzeće namjerava do kraja godine da uvede moderniji sistem prikupljanja i razdvajanja krutog otpada, te tako stvori pretpostavke za reciklažu plastike, papira, stakla i metala.

OSNOVNA OPASNOST ZA STANOVNIŠTVO JE DJELOVANJE SISTEMA KLIMATSKIH PROMJENA, KOJI ĆE SVE VIŠE BITI PRISUTAN U NAŠEM ŽIVOTU. VIŠE O TOME ĆE BITI U DIJELU O SISTEMU KLIMATSKIH PROMJENA, ALI OVDJE JE POTREBNO NAPOMENUTI DA SE SLIJEDEĆI SADRŽAJI VEŽU NA POTREBE STANOVNIŠTVA I ZAŠTITU OD KLIMATSKIH PROMJENA. MOŽETE LI SAMO PRETPOSTAVITI ŠTA BI SE DESILO U BOSANSKOJ KRUPI ILI BOSANSKOJ OTOCI DA DOĐE VJETAR SA BRZINOM KRETANJA OD 200 KILOMETARA NA SAT? ZATO SE PREDLAŽU SADRŽAJI KOJI SLIJEDE.

2. Komunalna infrastruktura općine Bosanska Krupa

Sadržaji koje bi bilo potrebno urediti su:

2.1.KANALIZACIJA

Sistem kanalizacije bi bilo potrebno urediti tako da ima namjenu za transport pročišćene vode i atmosferskih voda SAMO. Sadašnja mreža kanalizacije uz određene promjene bi se promijenila u tehničku kinetu ili sistem za transport/opskrbu/prenos sive vode (sve vode koje uključuju atmosferske vode i primarno pročišćene otpadne vode), dovod pitke vode, dovod tople vode za opskrbu sa toplotom iz sistema daljinskog zagrijavanja, električne energije, i komunikacijskih vodova (telefon, kablaska TV, i drugi). Tehnička kineta kao sastavni dio grada je trajno rješenje i potrebno je pažljivo planirati kapacitete.

Sistem prečišćavanja otpadnih voda počinje sa edukacijom stanovništva da prihvati korištenje vode na način da je ne koristi bez ograničenja (navike kod korišćenja - klasična navika je da voda teče za svo vrijeme toaletne upotrebe A NIJE POTREBNO). Druga važna činjenica je, da se sve tekućine, koje se ne koriste više u domaćinstvima i ostalim korisnicima kanalizacijskog sistema (kozmetika, boje i lakovi, industrijski zagađivači, pesticidi, lijekovi, itd.), odstranjuju izljevom u lavabo. Tako dolazi do zagađivanja otpadne vode sa čak i vrlo opasnim tekućim sredstvima, koja otežavaju primarno pročišćavanje. Treća važna činjenica je da se zbog djelovanja sistema klimatskih promjena količina pitke vode ne povećava nego SMANJUJE. Pametan gospodar će u takovom primjeru organizirati racionalnu upotrebu raspoložive vode od dovoda vode do korištenja, pročišćavanja i korištenja sive vode (sva voda poslije primaranog pročišćavanja), do ispusta vode u prirodni recipijent (Una/Krušnica).

Poslije izljeva vode iz domaćinstava ili ostalih korisnika se ta na najbližem mogućem mjestu pročišćava u sistemu sanitarnih močvara. Pred pročišćavanjem taloži se čvrsti dio u taložnicima, a tekući dio se pušta kroz sanitarnu močvaru. Tako dobijamo primarno pročišćenu sivu vodu, koju na određenim lokacijama možemo dodatno pročišćavati u sistemu sekundarnog pročišćavanja u sanitarnim močvarama. Tu postoji mogućnost kombinacije sistema od sanitarnih močvara do sanitarnih jezera. Slijedeća faza je odvodnja sive vode do korisnika ili izljeva u prirodni recipijent.

Osnovni princip je da se otpadne vode pročišćavaju čim bliže mjestu zagađivanja. Uz sistem takvog pročišćavanja otpadnih voda dobivamo relativno velike količine čvrstog dijela tekućih otpadnih voda, koji se koristi u sistemu kompostiranja za održavanje kvalitete poljoprivrednih, komunalnih i rekreativnih površina. Kompostiranjem se rješava korištenje sadržaja kanalizacijskih taložnika.

Siva voda zajedno sa atmosferskim vodama se koristi na brojne načine od sredstva za protiv-požarnu zaštitu na području šuma (izrada umjetnih jezera za korištenje vode u slučaju šumskog požara, izrada umjetnih jezera za korištenje vode za namakanje poljoprivrednih površina, održavanje komunalnih i rekreativnih površina u smislu namakanja, korištenje za čišćenje gradskih površina putevi, zalijevanje parkovnih i rekreativnih površina, itd).

Tehnička kineta i sistemi, koji se uvode na taj način, imaju vrlo veliki značaj za dizanje kvalitete života stanovništva.

PRIJEDLOG PROJEKATA

1. Tehnička kineta - sistem za gradsko područje Bosanske Krupe i Otoke Bosanske sa podsistemima za:

- transport pitke vode,
- transport sive vode,
- povezivanje sistema za snabdijevanje sa električnom energijom,
- povezivanje sistema za opskrbu za žičanom telefonijom i kablovskim informacijama,
- povezivanje sanitarnih sistema primarnog i sekundarnog pročišćavanja otpadnih voda i sistema za korištenje sive vode,
- transport toplotne energije iz daljinskog ogrevanja.

2. Šumski, seoski, prigradski i gradski zadrživači vode (siva voda poslije pročišćavanja i atmosferske vode) za korištenje u namjene po potrebi.

3. Zaštita prirode, prostora i okoliša od zagađivanja sa otpadnim vodama izrada sanitarnih močvara prije puštanja bilo kojih voda iz humanog eko sistema u prirodne recipijente (ocijedne vode iz deponija smeća, vode iz područja cesta i većih površina trgovi, aerodromi itd, mostovi, autoceste itd, industrija, poljoprivreda, turizam, ugostiteljstvo, prehrambeno-prerađivačka industrija itd).

4. Zaštita šuma, sela, prigradskih i gradskih područja od požara.

5. Recikliranje materije iz čvrstog dijela otpadnih voda kompostiranje i preradom za korisne namjene. Ovaj potprojekat se veže sa dijelom biološkog otpada kod sistema komunalnog otpada i otpada kod integralnog upravljanja šumama i parkovima.

Ujedinjeni Narodi u naporima za unapređenje uvjeta života na Zemlji donijeli su osam milenijskih ciljeva, koji bi trebali biti dostignuti do 2015. Godine. Ciljevi su sljedeći:

SA 2015-om GODINOM SE TREBA PREPOLOVITI BROJ LJUDI KOJE UGROŽAVA:

- 1. SIROMAŠTVO I MANJAK HRANE,**
- 2. NEPISMENOST,**
- 3. NEJEDNAKOST SPOLOVA (MUŠKARCI I ŽENE),**
- 4. SMRTNOST DJECE,**
- 5. OBOLIJEVANJE I UMIRANJE TRUDNICA I RODILJA,**
- 6. ŠIRENJE AIDSA, MALARIJE I OSTALIH BOLESTI**
- 7. DJELOVANJA PROUZROKOVANA SA PREKOMJERNIM
ISKORIŠTAVANJEM PRIRODNIH RESURSA,**
- 8. DJELOVANJA PROUZROKOVANA SA MANJKOM SURADNJE
GLOBALNOG PARTNERSTVA ZA RAZVOJ.**

VAŽNA JE NAPOMENA DA VEĆINA SPOMENUTIH UGROŽAVANJA NASTAJU DIREKTNO ILI INDIREKTNO RADI NEODGOVARAJUĆE OPSKRBE PITKOM VODOM I SANITARIJAMA.

Osam milenijskih ciljeva su vezani za Povelju o ljudskim pravima, i tako nalazimo da se današnja općina Bosanska Krupa nalazi u drugoj polovini čovječanstva, koja nema ljudskih prava za postizanje milenijskih ciljeva. Tako ova Agenda 21 za trajno održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa predstavlja i napore stanovništva za postizanje prava na ljudska prava po Deklaraciji Ujedinjenih Naroda.

2. 2. KOMUNIKACIJE

Linije za prijenos podataka žičani telefon, kablovska televizija i druge, postaju sadržaj tehničke kinete i tako prelaze u sistem veće zaštite i lakšeg korištenja. Posebno je važna ova zaštita radi djelovanja sistema klimatskih promjena, koji radi orkanskih vjetrova može katastrofalno djelovati na nadzemne sisteme žica.

PRIJEDLOG PROJEKTA

1. Izrada projekta i provedba prijenosa svih žica u zaštićeni prostor ispod površine zemlje, korištenjem sistema tehničke kinete (tehničkih kineta).

2. 3. OTPAD

Tu govorimo o komunalnom otpadu u širokom smislu. Prije svega potrebno je dati potporu naporima kantonalne uprave da se organizuje zajedničko zbrinjavanje otpada. Otpad se rješava po sadržajima opasan, glomasti, iz domaćinstva, biološki, industrijski itd. sa namjerom da se omogući recikliranje. Mislimo da bi bilo moguće koristiti prije svega dvije komponente toga sistema, i to:

- * sadržaje iz taložnika - kompostiranje i ostalo kompostiranje materija iz područja općine Bosanska Krupa, i
- * drveni otpad kao energent za daljinsko zagrijavanje.

Smatramo da bi se općina Bosanska Krupa kandidirala za ta dva sadržaja.

PRIJEDLOG PROJEKATA

1. Potpora naporima Vlade Unsko-sanskog kantona za zajedničko rješavanje problematike otpada na području kantona. Suradnja na dijelovima koji se mogu rješavati lokalno - kompostiranje, korištenje drvenog otpada kao energenta za daljinsko grijanje itd.

2. 4. CESTE

Sadašnje ceste imaju samo djelomičnu funkcijsku formu. Predstavljaju opasnost stanovništvu i noćnu moru svih majki zbog opasnosti za djecu. Pametnim programom bi bilo potrebno urediti putne komunikacije i to:

- * gradske ceste da imaju pločnike, biciklističke staze, kosine za potrebe korištenja invalida, semaforizaciju, postavljanje pješačkih prijelaza i zelene površine,
- * međugradske ceste da imaju biciklističke staze, odvodnju atmosferskih voda i pročišćavanje otpadnih voda, signalizaciju i sisteme zaštite,
- * autoceste da ne dolaze u mjesta, nego se izgrađuju zaobilazne autoceste po standardu potrebnom za provođenje transporta.

Konkretno za Bosansku Krupu i Otoku potrebno je revidirati planove u smislu provedbe transporta izvan gradskih područja, a gradski transport je potrebno regulirati u smislu zaštite stanovništva i invalida.

Gradski i međugradski transport stanovništva je potrebno organizirati energetski racionalno i vremenski primjerno. Velika prednost međugradskog transporta je u postojećoj željeznici, a gradski i međugradski prijevoz putnika još čeka da bude organiziran.

PRIJEDLOG PROJEKATA

- 1. Projekat uređenja gradskih ulica i komunikacija za Bosansku Krupu i Otoku Bosansku.**
- 2. Projekat kantonskih autocesta sa zaobilaznim autocestama za Bosansku Krupu i Otoku Bosansku.**
- 3. Projekat izgradnje željeznice sa dva kolosijeka kao glavne regionalne komunikacije za prijevoz roba i putnika na relaciji Bihać - Bosanski Novi i moguće povezivanje sa ostalim komunikacijama.**

2. 5. ENERGETIKA - SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Sve vidne dijelove sistema snabdivanja električnom energijom bi bilo potrebno urediti tako da se snabdivanje omogući u sistemu tehničke kinete.

PRIJEDLOG PROJEKTA

1. Projekat prijenosa i snabdivanja električnom energijom sa zaštićenim podzemnim sistemom zajedničko korištenje tehničke kinete.

2. 6. GRADSKI TRANSPORT

Sistem gradskog transporta je potrebno organizirati u smislu servisa za stanovništvo, koje uključuje i dodatke za omogućenje transporta invalida (klečeći autobusi i autobusi sa platformom za invalide u invalidskim kolicima, itd).

2. 7. GRIJANJE

U smislu racionalnog korištenja prirodnih resursa predlažemo da se organizuje daljinsko grijanje na primjernoj prigradskoj lokaciji (Vranjska). Sistem daljinskog grijanja bi koristio bio - masu kao energent, koju bi dobijao od čišćenja šuma i prerade drvenog otpada. Danas u Evropi su najviše postigli u Austriji i predlažemo da se za taj sadržaj povežemo preko ambasade Republike Austrije.

Organizacijom daljinskog grijanja imali bismo slijedeće prednosti:

- * Smanjivanje pritiska na prirodni resurs šume,
- * Povećanje kvalitete zraka rezultanta prestanka loženja po stanovima i kućama u gradu,
- * Smanjenje troškova života,
- * Korištenje tehničke kinete za transport toplote itd.

PRIJEDLOG PROJEKTA

1. Projekat daljinskog grijanja i transporta toplotne energije na području Bosanske Krupe i Otoke Bosanske.

2. 8. GRADSKA ČISTOĆA, UREĐENOST I ODRŽAVANJE ZELENIH POVRŠINA

Korištenjem sive vode za održavanje gradske čistoće, uređenosti grada i zelenih površina, smanjili bismo korištenje pitke vode u te namjene i omogućili prilagođavanje potreba mogućnostima.

2. 9. PROTIVPOŽARNA ZAŠTITA

Izradom sistema protivpožarne zaštite gradskih, prigradskih, seoskih i prirodnih (šume i poljoprivrede) okruženja, a korištenjem sive vode imali bismo velike prednosti, i to:

- * racionalizacija,
- * pojeftinjenje,
- * smanjenje pritiska na prirodni resurs,
- * povećavanje vrijednosti sistema šuma i poljoprivrede,
- * korištenje sistema šuma i poljoprivrede u težim uvjetima suše,
- * povećavanje proizvodnosti u poljoprivredi,
- * povećavanje akumulacije vode u uvjetima djelovanja sistema klimatskih promjena je osnovni način rješavanja dijela problematike sistema klimatskih promjena, itd.

2. MJESTA I NASELJA

Prirodno okruženje i socijalno-ekonomski sistem djeluju usporedno i recipročno. Tako danas predstavljaju gradovi (megapolisi ili velegradvii i ostali, kao i sam sistem naseljavanja stanovništva u gradove) veliki rizik u uvjetima djelovanja prirodnih snaga sa rušilačkim jačinama/sposobnostima. Zbog toga je potrebno pažljivo planirati odnos između gradskog i prigradskog stanovništva, i stanovništva u selima i naseljima. Ako želimo imati bolje sutra, mislimo da je bolje imati statični grad i dinamično selo.

3. RJEKE UNA I KRUŠNICA

Razlika između područja općine Bosanska Krupa i ostalih dijelova svijeta je u sadržaju prirode, koji dopunjavaju sa svojom kvalitetom: Una u protoku kroz područje općine i Krušnica, koja je u potpunosti općinska voda.

Rijeka Una je sastavni dio ove Agende 21, ali za kvalitetu sadržaja potrebno je surađivati sa svim korisnicima riječnog bogatstva od Republike Hrvatske (izvorište je u Republici Hrvatskoj) do svih općinskih i kantonalnih područja uzvodno od Bosanske Krupe, a po interesu nizvodnih stanovnika i njih. Agenda 21 bi postavila program suradnje ili Agenda 21 za porječje rijeke Une, a dio koji se nalazi na području općine Bosanska Krupa bi bio u sastavu ovog dokumenta.

Rijeka Krušnica bi bila dio Agende 21 za dolinu rijeke Krušnice i dio rijeke Une uz završni dio Krušnice, koju bi izradili zainteresirani građani i Eko Riba Krušnica d.d. a uz suradnju sa autorom ove Agende 21.

4. ŠUME

Poseban program integralnog upravljanja šumama na području općine bi bilo potrebno izraditi u suradnji sa kantonalnim i federacijskim stručnjacima.

PRIJEDLOG PROJEKTA

Izrada projekta «Integralno upravljanje šumama na području općine Bosanska Krupa» u suradnji sa kantonalnim i federacijskim institucijama.

5. ENERGETIKA

Veći značaj je potrebno dati korištenju energije u smislu energetske manje potrošnje aplikacija-žarnice, aparati, itd. Svakako je i program daljinskog grijanja jedan od tih sadržaja. Tehničke i tehnološke osnove pokrivanja potreba i načina korištenja je potrebno preraditi u smislu manje potrošnje, smanjivanja utjecaja na prirodu itd.

PRIJEDLOG PROJEKTA

Izrada projekta dobave električne energije po sistemu zaštićenog podzemnog prijenosa u sistemu tehničke kinete.

DJELOVANJE SISTEMA KLIMATSKIH PROMJENA

Na području općine Bosanska Krupa kao i šire, sistem klimatskih promjena
Može prouzrokovati sljedeće promjene:

- * veća opasnost jačih zemljotresa potrebno je ugraditi protivpotresnu izgradnju svih građevina,
- * pojava poplava izvan običnih termina i sa većim razornim djelovanjem radi većih količina vode. Sva zemljišta na ugroženijim lokacijama bi bilo potrebno dodatno zaštititi sa kamenim ili čvrstim zidanim preprekama za sprječavanje otplavlivanja zemlje kod poplava. Isto tako je potrebno pregledati naselja i gradove iz pogleda visokih poplava i primijeniti odgovarajuće mjere zaštite,
- * pojava suša može štetno djelovati na cijelu biosferu područja općine. Potrebno je povećati bio-sadržaj poljoprivrednih zemljišta i zelenih površina. Isto tako sa zadrživačima vode (zajednički za protivpožarnu zaštitu i navodnjavanje) omogućiti navodnjavanje,
- * erozija zemljišta, dezertifikacija, gubitak plodnosti su obično rezultante Djelovanja sistema klimatskih promjena,
- * povećavanje srednje prosječne temperature rezultira promjenama u poljoprivredi, voćarstvu i šumarstvu. Potrebno je stalno unapređivati vrste biljaka i drveća u poljoprivredi, šumarstvu i voćarstvu, kako bi pravovremeno djelovali u smislu zaštite,
- * radi povećanja srednje prosječne temperature se smanjuje plodnost zemljišta. Potrebno je stalno povećavati biološki sadržaj zemljišta i pratiti rezultate proizvodnje, da se može pravovremeno djelovati u smislu zaštite,
- * nadmorska visina poljoprivrednih zemljišta određuje upotrebljivost istih u uvjetima djelovanja sistema klimatskih promjena. Tako sa vremenom će se povećavati plodnost više ležećih površina,
- * općenito se može ukratko rezimirati djelovanje sistema klimatskih promjena tako da se jug širi na sjever sa brzinom od 100 kilometara na godinu, a u visinu sa promjenama od 100 metara u visinu na godinu,
- * pojava jačih pa i orkanskih vjetrova će postati prateći dio života. Potrebno je sve sadržaje života u humanoj eko sferi provjeriti, kako bi se spriječile teške posljedice djelovanja jačih vjetrova na sadašnje običaje izgradnje, održavanja i sadržaje ranjive na jake vjetrove.

PROTEUS SANGUINUS (Vrelo Krušnice)

2. POLJOPRIVREDA

Sadašnju poljoprivredu je potrebno urediti u smislu potpunog prelaska na ekološku-organsku- biološku poljoprivredu. Tako bi se direktno smanjio utjecaj sintetičnih kemijaskih sastavina na prirodu. Predlažemo izradu projekta uvođenja ekološke poljoprivrede na principima Evropske Unije.

PRIJEDLOG PROJEKATA

1. Izrada projekta «Ekološka poljoprivreda na području općine Bosanska Krupa»
2. Izrada projekta Zaštita poljoprivredne proizvodnje u uvjetima djelovanja sistema klimatskih promjena
3. Izrada idejnog projekta za proizvodnju ječma i izgradnju tvornice za doradu ječma u slad.

3. ŠKOLSTVO

Školstvo u sadašnjem smislu ovisi od federalnog i kantonalnog sistema. Mislimo da na području općine Bosanska Krupa možemo uključiti sadašnje školstvo u provedbu Agende 21. Tako bismo kroz suradnju dobili druge kvalitete razmišljanja mladih ljudi poslije zaključivanja sistemskog školovanja.

Drugi dio školstva ili učenje kroz cijeli život je sadržaj, koji bi zahtijevao izradu posebnog projekta. "Učenje tokom cijelog života".

Osnovna misao je izlazak iz sadašnjeg stanja, koji se može predstaviti ovako:

"Svi mi znamo ono što nas je majka naučila u ranom djetinjstvu, ono što smo se naučili u školi i ono što nas je naučio život", a poslije škole se više ne učimo.

PRIJEDLOG POROJEKTA

1. Uskladiti srednjoškolsko obrazovanje sa potrebama strateških pravaca Razvoja općine Bosanska Krupa, čime bi se izbjegla hiperprodukcija kadrova koji nemaju perspektivu u zapošljavanju.

4. KULTURA

Kulturne aktivnosti na području općine se provode kroz rad amaterskih društava i JU Centar za kulturu. Očigledni su pozitivni trendovi koji se ogledaju u velikom broju već tradicionalnih manifestacija koji okupljaju anonimne i renomirane umjetnike.

2. ZDRAVSTVO

Na području općine stanovništvo ostvaruje prvenstveno primarnu zdravstvenu zaštitu u zdravstvenim stanicama i ambulantama. Veći dio sekundarne zdravstvene zaštite ostvaruje se u Kantonalnoj bolnici u Bihaću. Reforma primarne zdravstvene zaštite ide u pravcu porodične medicine, odnosno poboljšanju odnosa između pacijenta i ljekara.

PRIJEDLOG POROJEKTA

1. Izraditi projekat "ZDRAVLJE ZA SVE", koji se temelji na jednakosti, promociji i prevenciji i učešću zajednica, međusektorskoj suradnji, primarnoj zdravstvenoj zaštiti i međuteritorijalnoj suradnji.

3. TRANSPORT

Sadašnji sistem transporta postao je najveći zagađivač naše civilizacije. Pokušajmo na našem području taj sistem koristiti u smislu zaštite i nezagađivanja.

PRIJEDLOG PROJEKATA

1. Izrada idejnog projekta auto-ceste općine Bosanska Krupa sa obilaznim auto-cestama Bosanske Krupe i Otoke Bosanske.
2. Izrada idejnih i provedbenih projekata gradskih ulica i trgova Bosanske Krupe i Otoke Bosanske u suradnji sa projektom tehničke kinete.
3. Izrada idejnog i provedbenog projekta unapređenja željezničkog prijevoza sa izgradnjom dva kolosijeka željezničke pruge na razdaljini od Bosanskog Novog do Bihaća.
4. Izrada idejnog i provedbenog projekta prijevoza kamiona po željeznici.
5. Izrada idejnog i provedbenog projekta prijevoza putnika u željezničkom transportu na relaciji od Bosanskog Novog do Bihaća.

4. PRIVREDA

Privreda nije bogaćenje nego održavanje! Potrebno je prilagođavanje privrednih djelatnosti sa potrebama zaštite prirode, prostora i okoliša, kao i djelovanju sistema klimatskih promjena.

PRJEDLOG PROJEKTA

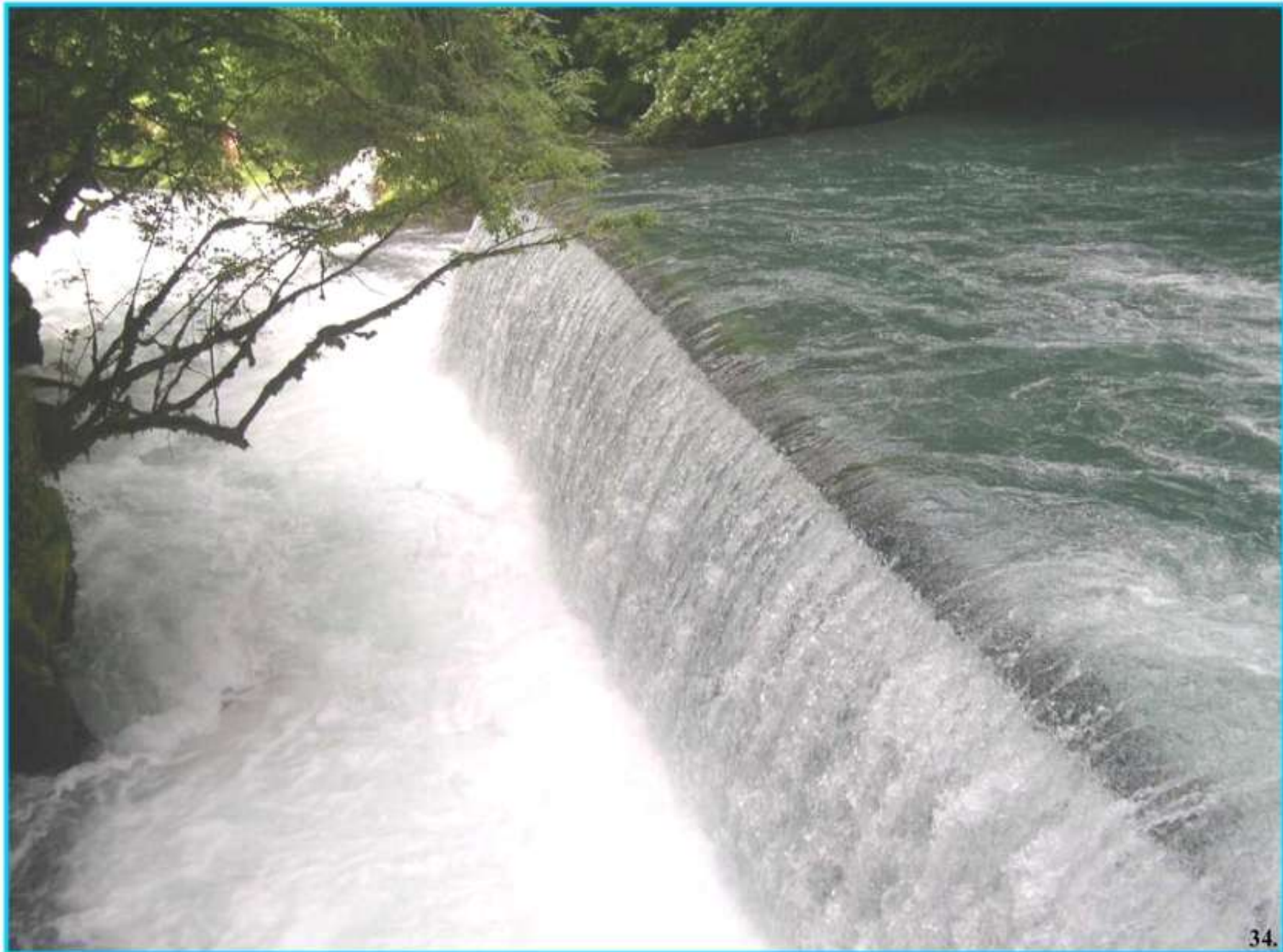
1. Izrada idejnog projekta industrijskih zona i raznih trgovačkih centara na lokacijama Ljusina-Pištaline sa obje strane regionalnog puta i Vranjska Radić sa obje strane buduće magistralne ceste Bihać Bosanska Krupa
2. Izrada idejnog projekta uzgoja i otkupa ljekovitog bilja.

5. TURIZAM

Mislimo da je izrađeni program dobar i da se koristi kao okvir i za ovu Agendu 21.

PRJEDLOG PROJEKTA

1. Izraditi idejni projekat povezivanje Malih ada u centru grada Krupa visećim mostovima.
2. Izraditi idejni projekat rekreativnih staza na Velikoj adi i uz obale rijeke Krušnice.
3. Izraditi idejni projekat šetališta Kej Sokak.
4. Izraditi projekat za područje rijeke Krušnice.

12. SPORT I REKREACIJA

Nivo korisnika visokih potencijala Une i Krušnice za sport i rekreaciju je direktno vezan za opće stanje ekonomsko - socijalnog sistema, kao i sistema zaštite prirode, prostora i okoliša. Za promicanje kapaciteta potrebno je sastaviti i sve prateće sadržaje, a to je osnova ove Agende 21.

2. ZAŠTITA PRIRODE, PROSTORA I OKOLIŠA

Postavljanje ČOVJEKA kao osnovne vrijednosti bogatstva područja predstavlja kvalitetu, koja prati ovaj dokument.

Zaštita prirode, prostora i okoliša je okvir za postojanje civilizacijske zajednice. Posebno dajemo važnost sadržaju djelovanja sistema klimatskih promjena. Mislimo da je tragična nesreća djelovanja tsunamija pokazala snagu prirode. Zato dajemo svima u razmišljanje, da je osnova ove Agende 21 zaštita stanovnika, kao osnovnog bogatstva.

Na području općine Bosanska Krupa potrebno je prihvatiti pravila, zakone, podzakone i propise iz područja zaštite prirode, prostora i okoliša, koje je donijela i koje će donositi Evropska Unija.

PRIJEDLOG PROJEKTA

1. Prilagođavanje zaštite prirode, prostora i okoliša područja općine Bosanska Krupa sistemu zaštite prirode, prostora i okoliša EU.
2. Izraditi idejni projekat "Oglasimo se ekološki putem natpisa na drvenim tablama", jedan mali korak ka ekološkoj općini.
3. Pokrenuti inicijativu da Općinsko vijeće donese odluku o zabrani upotrebe PVC vrećica u trgovinama odnosno obavezu upotrebe papirne ambalaže.

GENERALNI PRINCIP

U IZRADI I PROVEDBI SVIH PROJEKATA VEOMA VAŽNU ULOGU TREBA POSVETITI EDUKACIJI STANOVNIŠTVA KAO TEMELJU ZA PROVEDBU AGENDE 21.

ZAKLJUČAK

Mislimo da program razvoja bez greške je rođen mrtav. Zato molimo da vi koji mislite da možete pomoći, pomognete.

Isto tako molimo sve da surađuju na pripremi, provedbi, održavanju i kontroli uređenja prirode, prostora i okoliša područja općine Bosanska Krupa provedbom dobro pripremljene Agende 21 za trajno održivu budućnost područja općine Bosanska Krupa i tako doprinesete budućnosti vlastitih potomaka.

Trajno održiva budućnost predstavlja osnovu života danas, kao i sutra. To je jedan od mogućih sistema za postojanje naših potomaka i kasnije, kada nas ne bude više.

Mislimo da sa izradom ove Agende 21 omogućavamo početak tranzicije područja općine Bosanska Krupa u bolje uvjete za život sutra, bolje socijalno, ekonomskog i političko stanje, kvalitetniju prirodu, prostor i okoliš sutra.

Učiti, učiti i učiti je formula uspjeha, koja predstavlja razliku iz drugog milenija u treći milenij. Ta razlika je ona, koja će odlučivati o uspjehu sutra u trećem mileniju.

Stanje prirode, prostora i okoliša će biti osnova života generacija poslije nas. Pokušajmo im ostaviti istu i njima omogućiti život.

Međusobna povezanost i suradnja ljudi i prirode općine, Kantona, Federacije, Evrope i cijelog svijeta je neophodna za naš uspjeh.

Zahvaljujemo se svima koji su doprinijeli izradi ove Agende 21 i koji će doprinijeti njenoj provedbi.

U Bosanskoj Krupi, maja 2005.

Prof. Dr. Timi Ećimović
Samostalni naučnik

Ing. Hamdija Grošić
Načelnik općine